

Tendens

Holberg er stadig holdbar

Tidløs. 250 år efter sin død synes Ludvig Holberg mere aktuel end nogensinde. Teatrene spiller ham, gymnasieeleverne læser ham, og forskerne debatterer ham. Hans satiriske komedier rækker hen over århundreder og taler direkte ind i vores samtid. Men det er paradoksalt nok i hans mindre kendte tekster, at han har mest at sige os

af Rasmus Bo Sørensen

Måske var Ludvig Holberg bange for at blive glemt af eftertiden, bange for at glide ud af den kollektive erindring og forsvinde fra historiebøgerne lige så pludseligt, som han var blevet en del af dem. I hvert fald donerede den aldrende komediedigter kort før sin død i 1754 hele sin formue til Sorø Akademi på én betingelse: At han fik titel af baron og ret til en gravplads i Klosterkirken, hvor hans sarkofag med portrætmedaljon og adeligt våben stadig står. Havde Holberg kunnet skue 250 år ind i fremtiden, ville han have vidst, at han i dag på ingen måde er glemt, men tværtimod i sit fjerde århundrede synes mere synlig i kulturlivet end nogensinde før.

Teatrene spiller ham, gymnasieeleverne læser ham, forskerne debatterer ham, og i sidefløjen til Den Sorte Diamant i København er lærde fra Det Danske Sprog- og Litteraturselskab godt i gang med at lægge hele hans forfatterskab ud på nettet til fremtidige generationer.

Holberg er stadig holdbar – og det er der mindst én god grund til, mener fagkoordinator for Kulturformidling på Københavns Universitet Peter Christensen Teilmann, som netop har indleveret en større disputats om Holbergs aktualitet i samtiden.

»Skræller man det historisk bestemte af forfatterskabet, er det fyldt med eviggyldige appeller, der rækker hen over tid og sted. Alle de store temaer i vor tids offentlige debat, har Holberg allerede sagt eller skrevet noget kvalificeret om,« siger han.

Det er ikke mindst teatre-

ne, der er med til at holde liv i den gamle dramatiker. Lige nu spiller Nørrebro Teater en lettere omskrevet 2010-version af *Jeppes på Bjerget* med stand-up-kometen Linda Petersen i hovedrollen, Skuespilhuset har netop spillet *Ulysses von Ithacia* med Henrik Kofoed som frontfigur, og sommeren over har *Den Stundesløse* trukket fulde huse i Grønnegaardsteatret med Henning Jensen i rollen som forretningsmanden Vielgeschrei, der har vanvittigt travlt med at fortælle, hvor vanvittigt travlt han har.

»Holberg er den eneste danske dramatiker, der er blevet spillet uafbrudt, siden 1700-tallet,« siger Peter Christensen Teilmann.

Sydhavnshumor og mediekritik

Han peger på Holbergs eminente brug af arketypiske figurer som en væsentlig årsag til hans fortsatte popularitet.

»Mange af de karakterer, han skildrer i sine stykker, svarer til typer, vi også genkender i dag. Der er den stundesløse, som farer forjaget og stresset rundt, Den vægelsindede, som ikke kan finde ud af at beslutte sig, og så er der *Jeppes på Bjerget*, der føler sig stavnsbundet af sine omgivelser og sit ægteskab.«

På Nørrebro Teater er teaterdirektør Jonathan Spang for tiden aktuel som debuterende instruktør med forestillingen *Linda P på Bjerget*, der er en grovkornet og omskrevet udgave af Holbergs gamle klassiker, tilsat en god portion sydhavnshumor og mediekritik. I Spangs version er bonden Jeppe skiftet ud med malersvenden Linda, og hi-

storien om Jeppes ophøjelse til baron er blevet til historien om at opnå hurtig medieberømmelse på tv, hvor man kan blive stjerne på en dag og rutsje lige så hurtigt ned igen til en skæbne som gæstebartender i provinsen.

»Holberg skriver fantastisk om universelle menneskelige latterligheder som storhedsvanvid, dårskab og overvurdering af egne evner,« siger Jonathan Spang: »Men teatret skal ikke bare være et museum for gamle klassikere, så i stedet for at opføre Holbergs eget stykke, har vi spurgt: Hvordan ville historien om Jeppe se ud, hvis den skulle skrives i dag?«

Det er der kommet en radikalt anderledes forestilling ud af, og Jonathan Spang indrømmer også blankt, at han har pillet så meget ved Holbergs gamle kulturklenodie, at moralen er blevet vendt på hovedet.

»I Holbergs version er budskabet: Skomager blev ved din læst. Der er en grund til at Jeppe er Jeppe, og at Jeppe skal forblive med at være Jeppe. For selv om baronen ganske vist udnytter sine bønder, ville det ifølge Holberg være meget værre, hvis skidt kom til lære. Men den pointe er jeg ikke enig i. Derfor har vi valgt at vende stykket om, så vi kun følger Holbergs plot frem til midten, hvorefter vi stikker af og laver en *carpe diem*-forestilling, der handler om at gribe chancen, når den opstår,« siger Jonathan Spang, der med sin fore-

stilling håber at have sparket nyt liv i den gamle dramatiker.

Holberg på nettet

Og det er ikke kun i landets teatersale, Holberg fortsætter sit liv efter døden. Han gør det også på skrift. Ifølge undervisningsportalen EMU er Holberg den suverænt mest læste danske forfatter i gymnasierne og hf, og snart vil hans samlede forfatterskab – komplet med efterskrifter, kommentarer og ordforklaringer – også udkomme i en digital udgave på nettet. Formålet med det dansk-norske samarbejde er at gøre Holberg tilgængelig for masserne og udbrede kendskabet til den del af hans forfatterskab, som i dag er mindre synligt.

»Holbergs samlede forfatterskab er meget større end det, de fleste kender. Det er næsten kun hans komedier, der står frem i den almindelige bevidsthed, og det er en skam, for forfatterskabet rummer meget mere – både kvantitativt og kvalitativt,« siger Karen Skovgaard-Petersen, der er leder af det digitale Holberg-projekt under Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Hun fremhæver blandt andet Holbergs mange essays, epistler og moralske skrifter, der til sammen rummer en guldgrube af oversete refleksioner over sprog, tro og eksistens.

